

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr)

2. Александров А.С., Ковтун Н.Н. Основания к отмене (изменению) приговора в суде апелляционной инстанции. *Государство и право*. 2001. № 10. С. 55–62.
3. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 01 лютого 2018 року, справа № 522/18427/14 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72073986>.

Ключові слова: апеляційне провадження, правова визначеність, підстави для скасування чи зміни судових рішень, судова практика.

Ключевые слова: апелляционное производство, правовая определенность, основания для отмены или изменения судебных решений, судебная практика.

Key words: appeal proceedings, legal certainty, grounds for revocation or amendment of court decisions, judicial practice.

НЕМЧИНОВ ЄВГЕНІЙ СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального процесу,
прокурор відділу прокуратури Дніпропетровської області, юрист I класу*

ВПЛИВ ЗМАГАЛЬНОГО МЕТОДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ДОКАЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Аналіз кримінального процесуального законодавства дає можливість зробити висновок, що доказування здійснюється у всіх стадіях кримінального процесу, тобто з початку досудового розслідування до ухвалення остаточного процесуального рішення у справі. Відзначимо, що така пізнавальна діяльність диференціюється залежно від стадійності кримінального провадження, оскільки особливості окремої стадії кримінального процесу обумовлюють специфіку доказової діяльності учасників відповідної стадії.

Одним із факторів, що обумовлюють відмінності доказування у досудовому та судовому провадженнях, є методи правового регулювання кримінальних процесуальних відносин, що складаються у відповідній стадії. Кримінальні процесуальні відносини, що виникають під час судового розгляду з приводу пізнання обставин кримінального провадження, в загальному порядку, регулюються змагальним методом, оскільки змагальність є визначальною засадою доказової діяльності в суді.

Змагальність – є засадою кримінального провадження, яка відповідно до ст. 22 КПК України, передбачає самостійне обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів засобами, передбаченими КПК України. Вплив даного принципу у судовому провадженні обумовлює те, що сторони мають рівні права на подання до суду доказів, рівні процесуальні

можливості щодо участі під час встановлення обставин кримінального провадження та перевірки їх доказами у суді, окрім того, під час судового розгляду сторони позбавленні права самостійного збирання доказів. Також законодавець зобов'язує суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створювати необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків (ч. 6 ст. 22 КПК України).

Таким чином, змагальність знаходить більший прояв під час судового розгляду, створюючи, при цьому, таку пізнавальну ситуацію, що не може бути утворена у досудовому провадженні. Це в свою чергу, обумовлює специфіку кримінальних процесуальних відносин, що виникають у судовому розгляді під час встановлення обставин кримінального провадження, регулювання яких неможливо здійснювати методами, що застосовуються під час досудового розслідування. Слушно вказує Л.М. Лобойко, що специфіка деяких кримінально-процесуальних відносин полягає в тому, що вони є не двосторонніми, а тристоронніми (слідчий (прокурор) – суддя – обвинувачений). Врегулювати їх з використанням традиційних (імперативного та диспозитивного) методів неможливо, тому щодо цих специфічних відносин законодавець застосував і специфічний метод правового регулювання – змагальний [2]. Погоджуємося з думкою О.В. Смірнова, що даний метод полягає в такому способі побудови відносин учасників процесу, коли при вирішенні найбільш значущих юридичних питань між ними стоїть незалежний і неупереджений арбітр. В рамках цього методу зберігаються одночасно і рівноправність сторін, що властиве диспозитивності, і владний характер відносин, запозичений у імперативного методу [3, с. 20]. Отже, змагальний метод правового регулювання враховує специфіку кримінальних процесуальних відносин, що виникають під час доказування у судовому розгляді, забезпечуючи ефективне використання кримінального процесуального закону та гарантії прав, свобод та законних інтересів учасників судового провадження.

Відзначимо, що у випадку проявлення судом ініціативи щодо провадження судово-слідчих дій з метою перевірки та оцінки доказів наданих сторонами кримінального провадження застосовуються диспозитивний метод правового регулювання. Погоджуємося з В.В. Вапнярчуком, що ініціативність суду має місце лише у випадку врегулювання кримінальних процесуальних відносин диспозитивним методом [4, с. 237]. Оскільки така активність суду у доказуванні під час судового розгляду має виключний характер, організація пізнавальної діяльності в судовому розгляді, в загальному порядку, здійснюється через призму змагального методу правового регулювання.

На підставі аналізу норм КПК України, можемо зробити висновок, що вплив змагального методу правового регулювання на організацію доказової діяльності під час судового розгляду проявляється в наступному.

По-перше, сторони мають рівна права на участь у доказуванні перед незалежним та об'єктивним судом, який є основним суб'єктом пізнан-

ня, оскільки доказова діяльність сторін спрямована на отримання судом фактичних даних про обставини кримінального провадження.

По-друге, способами збирання та перевірки доказів під час судового розгляду є судово-слідчі дії, провадження яких здійснюється або за клопотанням сторін кримінального провадження, або за ініціативою суду виключно з метою перевірки та оцінки доказів наданих сторонами кримінального провадження.

По-третє, збирання доказів під час судового розгляду здійснюється судом, але не окремо від сторін кримінального провадження, а при їх безпосередній та активній участі. При цьому межі активності суду у доказування обмежені позицією сторін та наданими ними доказами.

По-четверте, у судовому провадженні сторонам надається повна інформація про наявну сукупність доказів, на підставі якій буде ухвалюватися судові рішення.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // *Голос України*. – 2012. – № 90-91. – 19 травня 2012 року.
2. Лобойко Л.М. Підвищення ефективності використання пасажирських вагонів [Текст] : автореф. дис... канд. техн. наук: 05.22.20 / Л.М. Лобойко: Дніпропетровський національний ун-т залізничного транспорту ім. В.Лазаряна. – Д., 2009. – 22 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2007/07llmkpu.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
3. Смирнов А.В. Модели уголовного процесса / А.В. Смирнов. – Санкт-Петербург: Наука, 2000. – 224 с.
4. Вапнярчук В.В. Сутність активної та ініціативної діяльності суду в кримінальному провадженні / В.В. Вапнярчук // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право*. – 2014. – Вип. 25. – С. 236-239.

Ключові слова: сторона захисту, змагальність, судовий розгляд, змагальний метод правового регулювання.

Ключевые слова: сторона защиты, состязательность, судебное разбирательство, состязательный метод правового регулирования.

Key words: defense party, adversarial, trial, adversarial method of legal regulation.